

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **X.Y.**, zastoupený Mgr. Vítem Biolkem, advokátem se sídlem Bohuslava Martinů 1038, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2013, č. j. 32 Az 19/2012 - 42,

t a k t o :

- I.** Výroky I. a II. rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2013, č. j. 32 Az 19/2012 - 42, **se ruší.**
- II.** Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 4. 9. 2012, č. j. OAM-242/ZA-ZA12-P12-2011, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III.** Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**
- IV.** Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Víta Biolka **se určuje** částkou 4114 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal dne 25. 8. 2011 žádost o udělení mezinárodní ochrany dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“). Svou žádost odůvodnil zejména obavami z pronásledování v zemi původu proto, že je členem politické strany OLF (Oromo Liberation Front).

Žalovaný rozhodnutím ze dne 4. 9. 2012, č. j. OAM-242/ZA-ZA12-P12-2011, žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu neudělil. Své rozhodnutí opřel především o závěr, že není prokázáno, že by žalobce byl ve své vlasti

pronásledován z azylově relevantních důvodů, tedy že by byl pronásledován pro uplatňování politických práv (členství v OLF), ani že by mohl ve své vlasti pocítovat odůvodněnou obavu z pronásledování kvůli svému etnickému původu (oromská národnost). Výpovědi žalobce a jím předložené podklady hodnotil žalovaný jako nevěrohodné.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou podanou u Krajského soudu v Hradci Králové, který ji rozsudkem ze dne 30. 7. 2013, č. j. 32 Az 19/2012 - 42, zamítl (výrok I.). Žalobcovy námitky neshledal krajský soud důvodnými a v podstatě se ztotožnil se závěry žalovaného. Výrokem II. krajský soud rozhodl o nákladech řízení a výrokem III. o odměně soudem ustanoveného advokáta.

Krajský soud byl toho názoru, že z obsahu předloženého správního spisu vyplývá, že se žalovaný případem žalobce podrobně zabýval, posuzoval jeho azylový příběh na základě žalobcem poskytnutých výpovědí, doložených dokumentů (které mají prokazovat jeho uvěznění a členství ve straně OLF) a na pozadí objektivních informací o zemi původu, s nimiž byl žalobce seznámen. Krajský soud taktéž uvedl, že ani samo správní řízení netrpí vytýkanými vadami a napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem.

Krajský soud shrnul, že žalobce ke své politické činnosti uváděl příslušnost nejdříve k legální opoziční straně Keneget, přičemž se podílel na distribuci letáků a propagaci strany, s čímž neměl žádné potíže. S touto stranou nebyl spokojen, proto později vstoupil do strany OLF, která vyznává násilné pojetí demokracie – svržení vlády ozbrojeným bojem, což žalobce schvaluje. Pro stranu pracoval tajně při distribuci letáků, propagaci strany a získávání nových členů. V jednom případě byl při převozu materiálů strany zadržen, na tři měsíce uvězněn a propuštěn na kauci (pozn. NSS – byť překlad příslušného potvrzení předloženého stěžovatelem ve správním řízení uvádí termín „kauce“, z dosavadních výsledů správního řízení není zcela zřejmé, zda se skutečně jednalo o propuštění z vazby na kauci, či o propuštění z vězení po zaplacení jakéhosi peněžitého trestu či jiného „poplatku“, jak žalobce rovněž uváděl ve své výpovědi). Žalobce přitom doložil výpisem z rejstříku trestů, že v něm nemá žádný záznam. Žalovaný na základě informací o zemi původu zjistil, že OLF není legitimní politickou stranou (od června 1992) a v červnu 2011 byla etiopským parlamentem prohlášena za teroristickou organizaci. Podle etiopského tzv. protiteroristického zákona hrozí za členství v teroristické organizaci vysoké tresty. V daném případě byl žalobce z vězení propuštěn na kauci, vlastnil cestovní doklad, bez potíží získal vízum k vycestování do zahraničí a vlast opustil legálně, letecky, bez jakýchkoliv potíží.

Dle krajského soudu se žalovaný rovněž zabýval žalobcem předloženými dokumenty, a to se závěrem, že působí účelově – jako příprava na emigraci. Za podstatnou skutečnost považoval krajský soud také to, že žalobce v žádosti o vízum na zastupitelském úřadu České republiky v Addis Abeba (dále jen „ZÚ ČR“) uvedl, že je profesionální sportovec a závodí za Federální klub věznic Etiopie (v pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 29. 2. 2012 pak uvedl jiné skutečnosti a příslušnost k Federálnímu klubu věznic popřel) a předložil potvrzení od sportovního klubu z České republiky, za který má v České republice sportovat. Žalobce o mezinárodní ochranu také nepožádal bezprostředně po svém příletu do České republiky, ale až poté, co se sportovní klub rozhodl poslat ho na léčení do vlasti, žalobce to odmítl a nelegálně opustil území České republiky. Byl zadržen v Německu a vrácen zpět do České republiky. Na základě těchto skutečností nebylo dle názoru krajského soudu možné dospět k závěru, že by žalobce byl ve vlasti pronásledován ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu.

pokračování

V řízení rovněž nebylo podle krajského soudu prokázáno, že by žalobce mohl mít důvodné obavy z pronásledování z důvodu své rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Žalobce uváděl, že je národností Orom, a obecně hovořil o problémech Oromů v Etiopii, jimž není umožněno studovat, pracovat, jsou pronásledováni a většina z nich je ve vězení nebo „v podmínce“. To však nebyl případ žalobce. Jak sám vypověděl, vystudoval střední a vyšší odbornou školu, po studiích získal práci a rok pracoval ve vystudovaném oboru. Rovněž sportoval a dále se živil jako profesionální sportovec. Coby sportovec rovněž obdržel vízum k vycestování do zahraničí za účelem sportu a bez potíží a legálně vycestoval, aniž by se mu v tom snažily etiopské státní orgány zabránit. Tyto skutečnosti dle krajského soudu nesvědčí o pronásledování jeho osoby. Správní orgán se přitom ve svém rozhodnutí podrobněji zabýval situací a postavením Oromů v Etiopii (tvoří zhruba 35 % populace) se zjištěním, že Oromové jsou nejsilněji zastoupeným etnikem ve Sněmovně federace, mají zastoupení na úrovni státních ministrů a mohou pracovat i studovat. Část Oromů je pronásledována obdobně jako příslušníci jiných etnik, týká se to především politických oponentů vládní koalice EPRDF a osob s nacionalistickými a separatistickými sklony. Po posouzení případu žalobce tak krajský soud dospěl k závěru, že žalobcova obava z pronásledování kvůli etnické příslušnosti je nedůvodná.

Krajský soud taktéž odkázal na judikaturu zdejšího soudu týkající se okamžiku podání žádosti o mezinárodní ochranu; k tomu by dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2006, č. j. 2 Azs 137/2005 - 51, www.nssoud.cz, mělo dojít bezprostředně poté, co k tomu má žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. Krajskému soudu tak dle jeho slov nezbylo než zopakovat, že azylové řízení je specifickým důvodem pro povolení pobytu na území České republiky a nelze ho zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území republiky, jak jsou upraveny zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Krajský soud vyhodnotil žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako účelovou s cílem dosáhnout legalizace pobytu na území České republiky.

Za správné, zákonné, zjištěným informacím odpovídající a taktéž náležitě odůvodněné považoval krajský soud i neudělení azylu dle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Konečně krajský soud konstatoval, že správní orgán postupoval dle § 28 zákona o azylu a zkoumal, nespĺňuje-li žalobce důvody pro udělení tzv. doplňkové ochrany tak, jak je upravena v § 14a a § 14b zákona o azylu. Smyslem a účelem doplňkové ochrany přitom je poskytnout subsidiární ochranu a možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo z důvodů taxativně uvedených v § 14a zákona o azylu neúnosné nebo jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování. V odůvodnění této části rozhodnutí žalovaný dle krajského soudu vycházel jak z informací od žalobce, tak z informací získaných v průběhu správního řízení a vypořádal se s nimi při posuzování skutečnosti, zda žalobci hrozí pro případ návratu skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Žalobce v žalobě pouze obecně namítal nesprávnost postupu žalovaného při posuzování důvodů k udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu bez konkrétního sdělení, v čem žalobce spatřuje pro sebe hrozbu nebezpečí vážné újmy. Krajský soud měl za to, že žalovaný se v odůvodnění i této části rozhodnutí zabýval všemi zákonnými důvody pro udělení některé z forem doplňkové ochrany, jakož i posouzením hledisek vážné újmy dle § 14a odst. 2 zákona o azylu, a proto se s jeho závěry a odůvodněním i této části rozhodnutí ztotožnil. Krajský soud v tomto směru odkázal i na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2009, č. j. 48 Az 116/2008 - 52, dle něhož dospěje-li soud k závěru, že žalobce (neúspěšný žadatel o udělení mezinárodní ochrany) účelově tvrdí důvody pro udělení

azyly podle § 12 zákona o azyly, mají (s přihlédnutím ke všem okolnostem případu) týž charakter i shodné nebo obdobné důvody tvrzené podle § 14a zákona o azyly.

Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, kterou opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s.

Stěžovatel zejména zdůraznil, že jedním z důvodů pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azyly je dle § 12 písm. b) zákona o azyly odůvodněný strach z pronásledování z důvodu politického přesvědčení. V tomto směru upozornil na to, že za pronásledování považoval zákon o azyly zejména ohrožení života nebo svobody, ovšem novelizací provedenou zákonem č. 165/2006 Sb. byla tato definice rozšířena tak, že se za pronásledování považuje závažné porušení lidských práv. Stěžovatel zároveň zdůraznil, že původcem tohoto pronásledování mohou být i soukromé osoby.

Dle svého názoru předložil stěžovatel v řízení před krajským soudem dostatek důkazů o tom, že v zemi původu bude pronásledován. Krajský soud však nesprávně posoudil rozhodné právní otázky a je evidentní, že stěžovatel by byl v případě návratu do země původu pronásledován jednak za členství v zakázané politické straně OLF a též pro svoji etnickou příslušnost Oromo. Stěžovatel tak navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti plyne, že souhlasí s rozhodnutím krajského soudu a má za to, že uplatněné stížní námítky jsou nedůvodné.

Dle žalovaného stěžovatel ve správním řízení neuvedl žádné skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné učinit závěr, že by ve své vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod. Neuvedl také žádnou skutečnost, která by nasvědčovala odůvodněné možnosti pronásledování jeho osoby z důvodu rasy, pohlaví, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či politického přesvědčení. Všemi rozhodnými skutečnostmi se přitom žalovaný ve svém rozhodnutí zabýval. Žalovaný zopakoval, že výpovědi stěžovatele učiněné ve správním řízení nejsou konzistentní a postrádají věrohodnost. Lze totiž jen stěží uvěřit, že byl stěžovatel uvězněn a zároveň má čistý trestní rejstřík a navíc byl propuštěn na svobodu, ač byl považován za člena teroristické organizace, a následně mohl svobodně a bez potíží vycestovat, když teroristům (tedy i členům OLF) hrozí vysoké tresty.

Stěžovatel také ve správním řízení uváděl, že Oromové jsou v Etiopii diskriminováni, je jim znemožněno pracovat a studovat, většina Oromů je ve vězení nebo jsou pronásledováni. Současně ale sám vypověděl, že se narodil v oromské oblasti, bez potíží studoval, pracoval ve svém oboru a sportoval. Jakékoli omezení jeho pohybu považuje žalovaný za smyšlené. Stěží lze totiž uvěřit, že by pronásledovaná osoba obdržela cestovní doklad a následně bez problémů vycestovala ze země. Oromové mohou dle zjištění žalovaného bez potíží pracovat, studovat a jsou nejsilněji zastoupeným etnikem ve Sněmovně federace, horní komoře etiopského parlamentu. Oromové mají taktéž zastoupení na úrovni ministrů. Žalovaný také poukázal na informace poskytnuté ZÚ ČR, z nichž je patrné, že si stěžovatel obstarával obživu jako sportovec a má čistý trestní rejstřík. Nehrozí mu tak jakákoli újma kvůli jeho etnické příslušnosti.

Ačkoli měl stěžovatel možnost se vyjádřit k informacím o zemi původu, ničeho v tomto směru nenavrhl. Z podrobného rozhodnutí krajského soudu a vylíčení azylového příběhu stěžovatele přitom jednoznačně plyne, že žalovaný při rozhodování o věci nijak nepochybil. Pro své rozhodnutí použil žalovaný relevantní informace o zemi původu. Krajský soud se také zabýval rozpory ve výpovědi stěžovatele (příslušnost k Federálnímu klubu věznic) nebo

pokračování

bezproblémovým vycestováním ze země či okolností, že stěžovatel nepožádal o mezinárodní ochranu ihned po svém přeletu.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

Stěžovatel v tomto případě namítá, byť velmi stručně, taková zásadní pochybení krajského soudu (zejména ve vztahu k posouzení věrohodnosti jeho výpovědi a předložených podkladů a z toho vyplývajícího neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany), která by mohla mít dopad do jeho hmotně právního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítá, že předložil dostatek důkazů o tom, že v zemi původu bude pronásledován, a to jednak za členství v zakázané politické straně OLF a též pro svou etnickou příslušnost Oromo. Tuto otázku podle stěžovatele nesprávně posoudil žalovaný a následně i krajský soud.

Z obsahu rozhodnutí žalovaného i krajského soudu Nejvyšší správní soud zjistil, že klíčovým faktorem pro rozhodnutí o neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany a následně pro zamítnutí žaloby bylo to, že výpovědi stěžovatele učiněné ve správním řízení byly

považovány za nevěrohodné a rozporné. Rovněž předložené dokumenty byly žalovaným i krajským soudem vyhodnoceny tak, že působí „účelově jako příprava na emigraci“.

K věci je třeba uvést, že v řízeních ve věci mezinárodní ochrany hraje mimořádně důležitou roli věrohodná výpověď žadatele a v tomto kontextu i jeho vlastní celková věrohodnost. Například již v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 2002, sp. zn. 5 A 746/2000, se mimo jiné uvádí, že „[p]ravdivost tvrzení žadatele a věrohodnost jeho osoby jsou základem, z něhož se v azylovém řízení nutně vychází“; k významu věrohodné výpovědi žadatele lze komplexně odkázat kupř. také na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publikovaný pod č. 1749/2009 Sb. NSS, nebo na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57, dostupný na www.nssoud.cz, v němž se uvádí, že „... není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují“.

Pokud se tedy žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet. Tento standard specifikoval rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007 - 64, www.nssoud.cz, když konstatoval, že „*uvedeným požadavkům však žalovaný nedostál, neboť stěžovatelovo tvrzení o možném postihu za dezerci z armády vyvrátil pouze v teoretické rovině a vůbec se nezabýval tím, zda by tento závěr obstál také v praktickém životě Konga. Žalovaný tak musí postavit na jisto, zda by na stěžovatele ustanovení zákoníku o vojenské justici týkající se dezerce dopadlo či nikoli*“.

V rozsudku ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63, www.nssoud.cz, pak Nejvyšší správní soud dodal: „*Zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvrátitelné zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu.*“

Jinak řečeno, je řízení o mezinárodní ochraně řízením specifickým tím, že je v něm často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze (viz již zmiňované rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007 – 64, a ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63, či rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89; všechny dostupné na www.nssoud.cz), že jde o prospektivní rozhodování (tj. posuzuje se důvodnost strachu z pronásledování či riziko vážné újmy v budoucnu) a že nesprávné rozhodnutí má pro stěžovatele obzvláště závažné důsledky. Těmto specifikům řízení o mezinárodní ochraně odpovídá i standard a rozložení důkazního břemene, jež jsou vychýleny ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu.

Pokud jde o břemeno tvrzení v řízení ve věci mezinárodní ochrany, to stihá žadatele o mezinárodní ochranu. Jak konstatoval Nejvyšší správní soud ve svém, již zmiňovaném, rozsudku ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63: „*Je nesporné, že pokud by stěžovatel ani nenamítal skutečnosti svědčící o tom, že došlo, nebo že by potenciálně mohlo dojít, k zásahu do jeho lidských práv ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, pak není třeba se situací v jeho zemi původu do detailu zabývat V případě, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany však uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativní výčet důvodů pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, pak je třeba žadatelem uváděné skutečnosti konfrontovat se zjištěními týkajícími se politického prostředí v zemi původu žadatele*“.

pokračování

Pokud jde o břemeno důkazní, to je již výrazněji rozloženo mezi žadatele o mezinárodní ochranu a žalovaného. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů a informací, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, které je podporují. V mnoha případech však musí žalovaný rozhodovat za důkazní nouze, tj. tehdy, když není ani žadatel ani žalovaný schopen doložit či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem. V takových případech zůstává jediným důkazním prostředkem, jak již bylo řečeno, výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a pravděpodobnosti, že k události tak, jak žadatel vypověděl, opravdu došlo.

K daným otázkám se zdejší soud již opakovaně vyjádřil. Například v rozsudku ze dne 19. 8. 2005, č. j. 4 Azs 467/2004 - 89, publikovaném pod č. 1095/2007 Sb. NSS, judikoval: „Uvede-li žadatel o udělení azylu v průběhu správního řízení skutečnosti, jež by mohly nasvědčovat závěru, že opustil zemi původu pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je povinností správního orgánu vést zjišťování skutkového stavu takovým způsobem, aby byly odstraněny nejasnosti o žadatelových skutečných důvodech odchodu ze země původu.“ Ministerstvo vnitra tak ve věcech mezinárodní ochrany nese odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58, www.nssoud.cz).

Specifikem řízení ve věci mezinárodní ochrany je rovněž zásada, že při splnění daných podmínek se uplatňuje pravidlo „v případech pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“ („*benefit of doubt*“). Tento závěr potvrdil i Nejvyšší správní soud v již zmiňovaném rozsudku ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89: „*Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl.*“

Po seznámení se s obsahem správního spisu a zejména s obsahem pohovorů vedených se stěžovatelem se Nejvyšší správní soud domnívá, že věrohodnost ani konzistentnost samotné výpovědi stěžovatele jako celku se zatím nepodařilo žalovanému zásadním způsobem zpochybnit, byť určité dílčí nesrovnalosti či faktory snižující věrohodnost výpovědi stěžovatele existují (k tomu viz níže). Nejvyšší správní soud v tomto smyslu nepřipisuje, na rozdíl od žalovaného a krajského soudu, velkou váhu tomu, že v žádosti o vízum na ZÚ ČR stěžovatel uvedl, že jako profesionální sportovec závodí za Federální klub věznic Etiopie, přičemž v řízení o udělení mezinárodní ochrany tento údaj popíral (žalovaný ani krajský soud neosvětlili, z jakého důvodu je tento rozpor, např. z hlediska motivace stěžovatele pro opuštění země, tak závažný, když si přitom lze představit, že stěžovatel daný údaj uvedl i za účelem snadnějšího získání víza). Jako faktor, který naopak i dle názoru zdejšího soudu výpověď stěžovatele do jisté míry znevěrohodňuje, lze však považovat to, že o udělení mezinárodní ochrany požádal až poté, co se ho atletický klub v České republice rozhodl poslat na léčení zpět do Etiopie, a dokonce až poté, co byl zadržen ve Spolkové republice Německo, kam z České republiky odešel. Na druhou stranu je třeba vzít v potaz, že stěžovatel nabídl vysvětlení této skutečnosti (dle svých slov doufal, že se jeho záležitost během legálního pobytu v České republice nějakým způsobem vyřeší, a do Spolkové republiky Německo odešel proto, že když byl nucen k návratu do vlasti, nevěděl, co má dělat a rozhodl se dostat za svou příbuznou žijící v Německu). Žalovaný se však okolnostmi uváděnými v tomto vysvětlení, tedy např. existencí příbuzné stěžovatele v Německu, nebo okolnostmi, za nichž měl stěžovatel opustit Českou republiku za účelem léčení ve vlasti, důkladněji nezabýval. Samotná skutečnost, že stěžovatel oficiálně opustil svou zemi původu

za účelem profesionální sportovní činnosti, přitom, vzhledem k předestřenému azylovému příběhu, nic nevyovídá o případných azylově relevantních důvodech vycestování.

Co se týká dokladů předložených stěžovatelem, opíral se žalovaný ve vztahu k posouzení jejich nevěrohodnosti v podstatě pouze o Informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 16. 5. 2012, č. j. 100937/2012-LPTP (dále jen „Informace“), přičemž odpovědi na otázky položené žalovaným byly v tomto dokumentu vypracovány ZÚ ČR. Stanoviska obsažená v Informaci se přitom v daném ohledu omezují v zásadě na určité dojmy či domněnky. Ohledně dokumentu v podobě potvrzení o propuštění stěžovatele z vazby či vězení na svobodu na „kauci“ ze dne 29. 11. 2010 (dle našeho kalendáře), který měl vystavit vysoký představitel Federální policie v Addis Abeba, uvedl ZÚ ČR, že nemá možnost dokument ověřit nebo porovnat s jiným, ale zaujalo jej, že OLF byla v danou dobu, kdy nebyla registrovaným politickým subjektem a připravovalo se její prohlášení za teroristickou organizaci, označena za „politickou organizaci“; ZÚ ČR se „nemohl ubránit dojmu“, že daný dokument „může být“ formulován účelově jako příprava na emigraci. Ve vztahu k členské průkazce stěžovatele (členství v OLF) z roku 2007 a potvrzení o členství z roku 2010 bylo poukázáno na to, že je na něm stejný podpis schvalující osoby. „Zajímavostí, která nemusí nic znamenat“, měly být neshodné znaky OLF na průkazce a na potvrzení členství (počet paprsků ve slunci, ve kterém je umístěn oromský strom, měl být rozdílný). Potvrzení o členství v OLF ze dne 29. 12. 2010 (dle našeho kalendáře) je podle Informace „zajímavé“ tím, že není psáno oromsky, jak by se dalo předpokládat, ale amharsky, přičemž „zajímavý“ je i detail, že v hlavičce je psáno „OROMOO LIBERATION FRONT“, zatímco na razítku „OROMO LIBERATION FRONT“; v angličtině je přitom obvyklá druhá verze, přičemž na oficiálním dokumentu by měla být obě označení stejná. Dle ZÚ ČR „celkově dokument opět působí účelovostí a přípravou na emigraci“.

Ve vztahu k dané Informaci, na niž se žalovaný ve svém rozhodnutí odvolával, uvádí Nejvyšší správní soud, že závěry v ní formulované jsou skutečně spíše jistými spekulacemi a zaměřují se na relativně marginální skutečnosti. Sám ZÚ ČR formulací svých závěrů neskrývá jejich spekulativnost a poměrnou neuchopitelnost nad rámec dojmů („může být“, „nemusí nic znamenat“ apod.). Zdejší soud si je vědom značné složitosti ověřování pravosti poskytnutých podkladů a také toho, že žalovaný věc posuzoval v kontextu s dalšími okolnostmi, které vyšly najevo a které považoval za důležité, na druhou stranu se však zdejší soud domnívá, že vzhledem k jejich vágnosti jim žalovaný přisuzoval, obdobně jako krajský soud, přílišnou důležitost. K tomu možná do jisté míry vedlo i to, že žalovaný vycházel z omezeného množství zdrojů a podkladů, a dále, že alespoň některá tvrzení a údaje stěžovatele neprověřoval. Jen namátkou je možné uvést, že je třeba brát v potaz také realitu v posuzované zemi, jaké nároky lze klást na dokumenty nelegální organizace údajně pracující tajně a ve skrytu, zvážit, z jakých důvodů mohly být dokumenty v amharštině (nabízí se např. možnost, že měl být usnadněn jejich překlad v zahraničí; je otázkou, nakolik lze v případě země původu stěžovatele vyvozovat dalekosáhlé závěry z formálních nedostatků předložených dokumentů (odlišná by samozřejmě situace byla, pokud by se jednalo o zjevné padělky – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2009, č. j. 2 Azs 91/2008 – 66, www.nssoud.cz). Zdejší soud rovněž poznamenává, že uváděné odlišnosti v předložených dokumentech (spočívající ve zmíněném odlišném počtu paprsků) při prostudování materiálů obsažených ve správním spise neshledal.

S uvedeným souvisí, že žalovaný ve správním řízení, kromě výpovědi stěžovatele, vycházel, co se týká relevantních podkladů o situaci v zemi, pouze ze zmíněné Informace, informací obsažených v databance ČTK „Země světa – Etiopie“ a výroční zprávy Human Rights Watch z ledna 2011. Vzhledem k závažnosti újmy, která stěžovateli ve vlasti může dle jeho výpovědi hrozit, však bylo třeba vycházet z širšího okruhu podkladů, zejména za situace, kdy sám ZÚ ČR v Informaci uvádí, že za členství v OLF (na základě tzv. protiteroristického zákona) hrozí

pokračování

vysoké tresty, přičemž ještě před vstupem protiteroristického zákona v platnost se objevovaly zprávy o zatýkání členů OLF nebo etnických Oromů podezřelých ze spojení s OLF; ZÚ ČR zde také uvedl, že nemůže vyloučit, že může hrozit odvěta místních orgánů, pokud by se dozvěděly o žádosti o mezinárodní ochranu podané v zahraničí. Zpráva Human Rights Watch z ledna 2011 pak obsahuje informaci, že „[m]učení a špatné zacházení osob ve vazbě zadržovaných na základě podezření ze spolupráce s ozbrojenými povstaleckými skupinami jako *Osvobozenecká fronta Oromo (Oromo liberation front)* ... zůstává závažným problémem“.

Nejvyšší správní soud se tak domnívá, že z hlediska azylově relevantních důvodů dle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu (konkrétně pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, nebo odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů) nelze důkazy a argumenty žalovaného považovat za přesvědčivé. Vzhledem k celkové závažnosti výsledku řízení pro stěžovatele, s přihlédnutím k výše vymezeným specifickým řízení o mezinárodní ochraně, není naplněn požadavek § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), dle něhož má správní orgán postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu. V tomto směru je ve vztahu k rozhodnutí krajského soudu naplněn i kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Ve smyslu uvedených závěrů by také bylo namístě očekávat podrobnější informace o politické organizaci OLF a její činnosti, a to i s ohledem na vytýkané nedostatky dokumentů údajně touto organizací vydaných. Ze shora uvedených hledisek je tedy nutné znovu posoudit, zda je v případě stěžovatele skutečně dán odůvodněný strach z pronásledování z politických důvodů dle zákona o azylu.

Nebude-li v tomto ohledu žádost shledána důvodnou, je nutno ji dále znovu důkladně posoudit také z hlediska doplňkové ochrany, tj. z hlediska případného skutečného nebezpečí vážné újmy dle § 14a zákona o azylu, a to zejména s přihlédnutím k možným rizikům uvěznění stěžovatele (a s tím spojeným případným rizikům špatného zacházení – viz výpověď stěžovatele, podle níž byl při svém uvěznění bit a jeho otec byl ve vězení údajně umučen) i bez přímé souvislosti s jeho tvrzenou politickou činností, tedy zejména proto, že dle své výpovědi porušil dohledový režim, který mu byl uložen v souvislosti s jeho propuštěním z vězení na „kauci“, a že nereagoval na předvolání příslušných etiopských orgánů, a rovněž s přihlédnutím k eventuální „odvetě“ etiopských orgánů, pokud by se dozvěděly o žádosti o mezinárodní ochranu podané stěžovatelem (viz připuštění této možnosti ve vyjádření ZÚ ČR).

V souvislosti se zmíněnou potřebou zjistit podrobnější informace o činnosti OLF ovšem je třeba se také zabývat otázkou, zda je toto uskupení důvodně (legitimně) etiopskou vládní mocí označeno za teroristickou organizaci. Pokud ano, přicházela by případně v úvahu aplikace vylučujících klauzulí dle § 15 a § 15a zákona o azylu [a při současném závěru o skutečném nebezpečí vážné újmy pro stěžovatele zároveň i postup podle § 179 odst. 5 ve spojení s § 33 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR]. Je však pochopitelně třeba brát ohled na místní realie a na to, zda označení OLF za teroristickou organizaci není pouze účelovým způsobem vedení politického boje ze strany vládní moci. Případné závěry o použití vylučujících klauzulí by bylo v každém případě nutné důkladně odůvodnit, a nikoliv zcela nekonzistentně a nepřezkoumatelně směřovat takové úvahy (navíc bez jakéhokoli odkazu na konkrétní důvod dle § 15 či § 15a zákona o azylu) s úvahami o údajné nevěrohodnosti výpovědi stěžovatele, jak činí žalobou napadené rozhodnutí.

Za jinak nezměněných podmínek, či pokud nevyjdou najevo nové skutečnosti, lze naopak mít za to, že v případě stěžovatele nejsou splněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany dle § 13, § 14 a § 14b zákona o azylu.

Z již shromážděných podkladů dále (opět za předpokladu, že nebudou zjištěny nové skutečnosti) vyplývá, že důvodem k udělení azylu není bez dalšího ani samotná oromská etnicita stěžovatele. Vzhledem k početní síle Oromů v etiopské společnosti, jejich zastoupení ve vrcholných i místních orgánech země či podílu na moci nelze tuto linii argumentace stěžovatele považovat za přesvědčivou. Z výpovědi stěžovatele učiněných v průběhu správního řízení či z jeho žádosti o mezinárodní ochranu navíc plyne, že mu výlučně z národnostních důvodů v zásadě nebylo bráněno ve studiu ani v zaměstnání; v tomto směru stěžovatel neuvedl skutečnosti azylově relevantní intenzity. Pokud stěžovateli ze strany státu hrozila dle jeho tvrzení újma, bylo to v souvislosti s jeho politickými aktivitami, jeho etnicita je tedy azylově relevantní pouze v tom ohledu, že má mít s jeho politickými aktivitami přímou souvislost.

Výpověď stěžovatele je dále částečně znevěrohodňována rozpornými údaji o tom, jakým způsobem stěžovatel získal výpis z trestního rejstříku, tedy zda osobně či „v zastoupení“; je otázkou, zda je reálné, aby osoba, která se skrývá pro ilegální aktivity, takovým způsobem osobně vešla ve styk se státní mocí (při zvažování faktu „čistého“ trestního rejstříku stěžovatele je ovšem také třeba brát ohled na to, že stěžovatel uvádí pouze to, že byl za svou politickou činnost uvězněn a následně propuštěn na „kauci“, nikoli to, že by byl skutečně soudem pravomocně odsouzen). Obdobně je třeba se věnovat otázce (zdánlivě) bezproblémového (leteckého) vycestování stěžovatele ze země (v době, kdy jeho aktivity již měly být režimem určitým způsobem sledovány a on nereagoval na příslušná předvolání). Taktéž stěžovatelův odchod do Spolkové republiky Německo a jeho pozdní podání žádosti o mezinárodní ochranu patří mezi znevěrohodňující faktory, jakož i jistá gradace jeho azylového příběhu založená na výlučně etnické linii. Všechny tyto skutečnosti je však třeba hodnotit v souhrnu a v kontextu celkového azylového příběhu.

Co se týká samotného znění kasační stížnosti, poznamenává Nejvyšší správní soud, že ta byla vypracována na samé hranici projednatelnosti, když se nedostatky rozhodnutí žalovaného a krajského soudu zabývá značně vágně a stručně. Není také zřejmé, z jakého důvodu ustanovený zástupce stěžovatele v kasační stížnosti zdůrazňoval otázku pronásledování ze strany soukromých osob, když taková skutečnost z dřívější argumentace stěžovatele ani z obsahu správního spisu či rozhodnutí krajského soudu nikterak nevyplývá. Rovněž paušální odkaz na takřka všechny kasační důvody dle § 103 odst. 1 s. ř. s., kdy zejména není vysvětleno, v čem spočívá údajná zmatečnost řízení před krajským soudem [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.] nesvědčí o velké pečlivosti při vypracování kasační stížnosti.

I přesto, s ohledem na již uvedené, Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil, v rozsahu výroků I. a II., napadený rozsudek krajského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by krajský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu.

pokračování

Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu ovšem nevyplývá, že by stěžovateli v řízení o kasační stížnosti nebo v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly.

Zástupcem stěžovatele byl usnesením krajského soudu ze dne 21. 11. 2012, č. j. 32 Az 19/2012 - 26, ustanoven Mgr. Vít Biolek, advokát, jehož odměnu a hotové výdaje podle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Ustanovenému zástupci stěžovatele Nejvyšší správní soud přiznal odměnu ve výši 1 x 3100 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v účinném znění, a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 1 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu a dále částku odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem tedy 4114 Kč. Nejvyšší správní soud naopak ustanovenému zástupci stěžovatele nepřiznal odměnu za úkony vyčíslené v přípisě ze dne 12. 9. 2013, spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a sepsání doplnění žaloby [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu], ani tomu odpovídající paušální náhradu hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč, neboť tato odměna a náhrada hotových výdajů mu již byla přiznána v řízení před krajským soudem.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. srpna 2014

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu